

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Τύπος και Πληροφορίες

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΥΠΟΥ 38/05

της 3ης Μαΐου 2005

Απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-387/02, C-391/02 και C-403/02

Berlusconi κ.λπ.

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΛΟΓΩ ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΠΙΚΑΛΕΣΤΟΥΝ ΟΔΗΓΙΑ, ΑΥΤΗ ΚΑΘΕΑΥΤΗ, ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

*Οι οδηγίες δεν έχουν, αφεαυτών και ανεξαρτήτως των εσωτερικών νόμων που τα κράτη μέλη
θεσπίζουν για την εφαρμογή τους, ως αποτέλεσμα τη στοιχειοθέτηση ή την επίταση της ποινικής
ευθύνης κατηγορουμένων.*

Πολλά φυσικά πρόσωπα αντιμετώπισαν, στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών ενώπιον ιταλικών δικαστηρίων, την κατηγορία της πλαστογραφήσεως λογιστικών στοιχείων, για πράξεις που διαπράχθηκαν προ του 2002, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν σε ισχύ, στην Ιταλία, νέες ποινικές διατάξεις αναφορικά με τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις.

Κατά τα ιταλικά δικαστήρια, η εφαρμογή των νέων αυτών διατάξεων, περισσότερο ευνοϊκών από τις προϊσχύσασες, αίρουν το αξιόποينو των πράξεων που προσάπτονται στους κατηγορουμένους. Οι διατάξεις αυτές προβλέπουν ουσιωδώς μικρότερη προθεσμία παραγραφής (τέσσερα έτη και ήμισυ αντί επτά ετών και ήμισυ ή ακόμα μεγαλύτερη), θέτουν την προϋπόθεση καταθέσεως εγκλήσεως εκ μέρους εταίρου ή πιστωτού ο οποίος προβάλλει ζημία προκύψασα από την πλαστογράφηση προκειμένου να κινηθεί η ποινική δίωξη, και καθιερώνουν την άρση του αξιοποίνου σε περιπτώσεις πλαστογραφήσεως κατά τις οποίες οι συνέπειες ήταν ασήμαντες ή αμελητέες, μη υπερβαίνουσες ορισμένα καθοριζόμενα ελάχιστα όρια.

Στο πλαίσιο αυτό το Tribunale di Milano και το Corte d'Appello di Lecce ζήτησαν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να διευκρινίσει αν η αξιόποινη πράξη της πλαστογραφήσεως λογιστικών βιβλίων εμπίπτει στην πρώτη οδηγία περί εταιριών¹, καθώς

¹ Στο άρθρο 6 της πρώτης οδηγίας 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη

και αν οι νέες διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας συμβιβάζονται με τις απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου κατά τις οποίες οι κυρώσεις που προβλέπονται από τις εθνικές νομοθεσίες για τις περιπτώσεις παραβάσεως διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας πρέπει να είναι ενδεδειγμένες (δηλαδή αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές).

Το πεδίο εφαρμογής των κυρώσεων που προβλέπει η πρώτη οδηγία

Το Δικαστήριο διαπίστωσε, αρχικώς, ότι οι κυρώσεις για την αξιόποινη πράξη της πλαστογραφήσεως λογιστικών στοιχείων αποσκοπούν στον κολασμό κατάφωρων παραβάσεων της θεμελιώδους αρχής που απορρέει από την τέταρτη και την έβδομη περί εταιριών οδηγία², κατά την οποία οι ετήσιοι λογαριασμοί των εταιριών πρέπει να παρέχουν πιστή εικόνα της περιουσιακής και χρηματοπιστωτικής καταστάσεώς τους, καθώς και των αποτελεσμάτων χρήσεως.

Από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και από τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκουν οι εν λόγω οδηγίες περί εταιρικού δικαίου προκύπτει ότι το σύστημα κυρώσεων που προβλέπει η πρώτη περί εταιριών οδηγία εφαρμόζεται όχι μόνο στην περίπτωση παραλείψεως δημοσιεύσεως λογιστικών στοιχείων, αλλά και στην περίπτωση δημοσιεύσεως πλαστογραφημένων λογιστικών στοιχείων.

Τα κράτη μέλη, καίτοι διατηρούν το δικαίωμα επιλογής των κυρώσεων, εντούτοις, οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι εν λόγω κυρώσεις να έχουν ενδεδειγμένο χαρακτήρα, δηλαδή να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές.

Η αρχή της αναδρομικής εφαρμογής της ελαφρύτερης ποινής

Η αρχή της αναδρομικής εφαρμογής της ελαφρύτερης ποινής αποτελεί μέρος των κοινών συνταγματικών παραδόσεων των κρατών μελών.

Συνεπώς, πρόκειται για γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, την οποία τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να τηρούν στο πλαίσιο της εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας που έχει θεσπιστεί προς εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, εν προκειμένω δε προς εφαρμογή των περί εταιριών οδηγιών.

Η δυνατότητα επικλήσεως της πρώτης οδηγίας περί εταιριών

Το Δικαστήριο φρονεί ότι παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν πράγματι επιβάλλεται η εφαρμογή της αρχής της αναδρομικής εφαρμογής της ελαφρύτερης ποινής όταν η σχετική διάταξη αντιβαίνει προς το κοινοτικό δίκαιο.

Αν τα ιταλικά δικαστήρια καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι οι νέες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας είναι ασυμβίβαστες με την απορρέουσα από το κοινοτικό δίκαιο απαίτηση περί του ενδεδειγμένου χαρακτήρα των κυρώσεων, υποχρεούνται, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, να τις αφήσουν αυτοδικαίως ανεφάρμοστες.

Στην προκειμένη περίπτωση, η μη εφαρμογή των διατάξεων που προβλέπουν ελαφρύτερες ποινές θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια την επιβολή σαφώς βαρύτερων ποινικών κυρώσεων,

παράγραφος, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 80).

² Τέταρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, βασιζόμενη στο άρθρο 54, παράγραφος 3, στοιχείο ζ', της Συνθήκης περί των ετησίων λογαριασμών εταιριών ορισμένων μορφών (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/002, σ. 17).

Έβδομη οδηγία 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1983, βασιζόμενη στο άρθρο 54, παράγραφος 3, περίπτωση ζ', της Συνθήκης για τους ενοποιημένους λογαριασμούς (ΕΕ L 193, σ. 1).

όπως αυτές που προέβλεπε η ισχύουσα κατά τον χρόνο τελέσεως των πράξεων νομοθεσία.

Σύμφωνα, όμως, με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου μία οδηγία (όπως η πρώτη περί εταιριών οδηγία) δεν μπορεί, αφεαυτής, να δημιουργεί υποχρεώσεις στους ιδιώτες και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να προβληθεί έναντι αυτών. Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει με τη νομολογία του ότι μία οδηγία, αφεαυτής και ανεξαρτήτως της εθνικής νομοθεσίας που έχει θεσπιστεί προς εφαρμογή της, δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την επίταση της ποινικής ευθύνης των κατηγορουμένων.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, η πρώτη περί εταιριών οδηγία δεν μπορεί να προβληθεί, αυτή καθεαυτή, έναντι κατηγορουμένων, εκ μέρους των αρχών κράτους μέλους και στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, δεδομένου ότι οι οδηγίες, αφεαυτών και ανεξαρτήτως των εσωτερικών νόμων που τα κράτη μέλη θεσπίζουν για την εφαρμογή τους, δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα τη στοιχειοθέτηση ή την επίταση της ποινικής ευθύνης κατηγορουμένων.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Γλώσσες στις οποίες διατίθεται: αγγλική, γαλλική, γερμανική, ελληνική, ιταλική, ισπανική, ουγγρική, πολωνική, πορτογαλική

Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως ευρίσκεται στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου

<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=el>

Μπορείτε κανονικά να το συμβουλευθείτε από τις 12 το μεσημέρι, ώρα Κεντρικής Ευρώπης, κατά την ημέρα της δημοσιεύσεως της αποφάσεως.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την κα Estella Cigna

Τηλ.: (00352) 4303 2582 Fax: (00352) 4303 2674

Εικόνες από την επ' ακροατηρίου συζήτηση διατίθενται από το EBS "Europe by Satellite", υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γενική Διεύθυνση Τύπου και Επικοινωνίας,

L - 2920 Luxembourg, τηλ: (00352) 4301 35177, φαξ: (00352) 4301 35249,

ή B-1049 Bruxelles, τηλ: (0032) 2 29 64106, φαξ: (0032) 2 29 65956